

NALOGE V LETU 1974

**GOSPODARSKI NAČRT LITOSTROJA ZA LETO 1974 PREDVI-
DEVA POVEČANO KOLIČINSKO IN VREDNOSTNO PROIZVOD-
NJO, KI NAJ BI JO DOSEGLI Z BOLJŠO ORGANIZACIJO, S SO-
DOBNEJŠO TEHNOLOGIJO, Z DELITVIJO DELA, Z VEČJO PRO-
DUKTIVNOSTJO IN S POVEČANIM ŠTEVILOM ZAPOSLENIH.**

Za dosego postavljenega cilja smo že v letu 1973 izvedli reorganizacijo podjetja ter smo iz centraliziranega upravljanja prešli na temeljne organizacije združenega dela, ki so se v tem letu strokovno izpopolnjevale in utrjevale. Z decentraliziranim sistemom želimo večje in učinkovitejše sodelovanje vseh zaposlenih za izvrševanje postavljenih nalog in za izkoriščanje tovarniških zmogljivosti. Znano je, da Litostroj v centraliziranem sistemu ni mogel povečati osnovne proizvodnje nad 10.000 ton kljub številnim ukrepom.

Kot nadaljnji ukrep za povečanje proizvodnje smo že pred leti začeli z zamenjavo izrabljenih strojev in z nabavo opreme, s katero bi lahko sledili sodobni tehnologiji.

Za povečanje proizvodnje, posebno zaradi pomanjkanja delovne sile, smo pričeli s široko akcijo delitve dela s podjetji predvidene integracijske skupnosti kovinske industrije, s katerimi bi delili delo pri izpolnjevanju programa maloserijske proizvodnje iz programa proizvodnje iz zvarjenec.

Produktivnost, ki je v zadnjih letih v upadanju, moramo izboljšati.

šati. Za leto 1974 smo predvideli porast produktivnosti za 5 % na dosežene rezultate zadnjih petih let. Povečana produktivnost naj bi sledila kot rezultat boljše organizacije dela, učinkovitejšega načrtovanja in spremljave procesa proizvodnje ter kot rezultat prizadevanja in discipline. Že v tekočem letu nam je uspelo stabilizirati število zaposlenih delavcev ter imamo nižjo fluktuacijo v primerjavi s preteklimi leti. S šolanjem in tečaji nam je uspelo pridobiti mlajše sodelavce na odprta delovna mesta. Za izpopolnitev dvoizmenskega dela so ostala še nadalje odprta delovna mesta, ki jih bomo delno zasedli z novimi absolventi, pričakujemo pa tudi delni povratak zdomcev in delavcev, ki so na odsluženju vojaškega roka.

Ugodni tržni pogoji omogočajo tudi povečano načrtovanje proizvodnje za naslednja leta. Vedno več je povpraševanja za proizvodnjo energetskih strojev: vodnih turbin in dizel motorjev, prihajajo naročila za cementarne, za nas se zanimajo na trgu hidravličnih stiskalnic. Iz tega programa smo z zahodnonemško tovarno Wotan sklenili 10-letno pogodbo za dobavo strojev.

Vzhodnoevropski trg se zanima za žerjave iz našega proizvodnega programa. Egipt, Bangladeš in drugi iščejo ponudbe za naše črpalke.

Organizacijska struktura Litostroja je predvidena za dvoizmensko delo. Proizvodni proces v eno ali dvoizmenskem delu zahteva za nemoteno poslovanje skoraj enako število zaposlenih in skoraj enake indirektnne stroške — režijo. Iz tega razloga moramo težiti za izpopolnitev dvoizmenskega dela in za ustrezno proizvodnjo. Izhajajoč iz teh načel bomo tudi za naslednja leta predvideli določen porast proizvodnje, dokler ne bomo dosegli ustreznega razmerja.

Za leto 1974 načrtujemo skupno proizvod. v višini 745.212.469 din, zadolžitev po posameznih TOZD pa je naslednja:

Osnovna dejavnost —	715,738.000
TOZD — PI	159,500.000
FI	393,347.000
IVET	44,987.000
SSP	117,904.000
Stranska dejavnost —	29,474.469
TOZD — LINT	1,480.000
ZSE	18,017.412
ICL	9,977.057

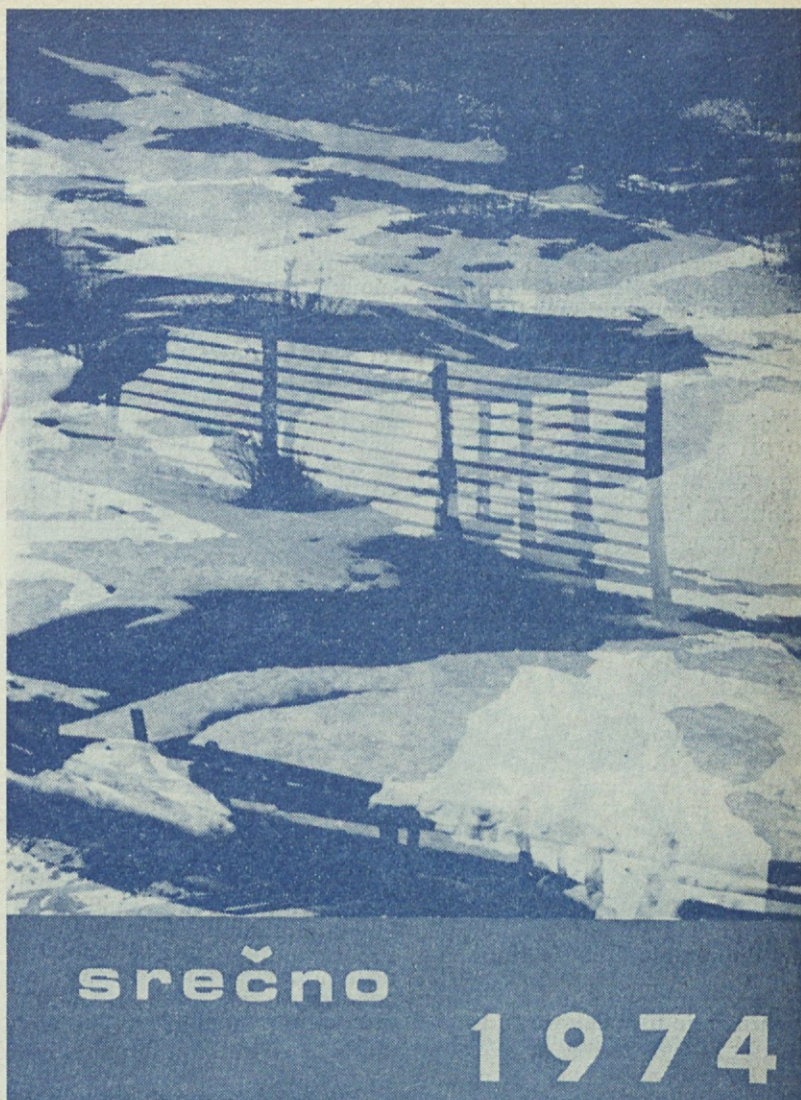
Za izvršitev tega načrta je predvideno naslednje število zaposlenih:

Osnovna dejavnost —	3.187 delavcev
TOZD — PI	899 delavcev
FI	1.160 delavcev
IVET	315 delavcev
SSP	813 delavcev
Stranska dejavnost —	251 delavcev
TOZD — LINT	7 delavcev
ZSE	156 delavcev
ICL	88 delavcev

Številčnemu stanju zaposlenih 1. oktobra 1973 bi moral slediti porast zaposlenih v osnovni dejavnosti za 118 delavcev in v stranski dejavnosti za 12 delavcev.

Osnovna dejavnost predstavlja 96 % načrtane vrednosti ter je uspeh podjetja kot celote predvsem odvisen od rezultatov, ki jih bomo dosegli v tej dejavnosti.

Količinska proizvodnja, ki jo načrtujemo v proizvodnih eno-

srečno

1974

tah PI in FI in je namenjena kot polizdelek za vgradnjo v končne proizvode ali kot polizdelek za direktno prodajo ali kot proiz-

Proizvodna grupa	EM	Skupno	Blagovna	Interna
Ul. jeklena litina	ton	3500	2000	1500
Ul. sive litine	ton	2600	1000	1600
Ul. spec. litine	ton	900	850	50
Zvarjenci	ton	3200	—	3200
Odkovki	ton	300	—	300
Storitve	000/NU	6	6	—
Modeli	000/NU	100	—	100
Skupno:	ton	10.500	3.850	6.650

TOZD — FI — proizvodnja finalnih izdelkov.

Proizvodna grupa	EM	Načrt 1974
Vodne turbine	ton	2200
Črpalke	ton	1300
Žerjavi	ton	800
Oprema za cement	ton	700
Dizel motorji	ton	1200
Tal. tr. sredstva	ton	1730
Hidrav. stiskal.	ton	1350
Strojni deli	ton	600
Orodje	ton	120
Storitve	000/NU	40
Zunanja montaža	000/NU	10.000
Skupno	ton	10.000

Za izpolnitev programa leta 1974 moramo izdvojiti iz obvez za mehansko obdelavo za ca. 220.000 NU strojnih delov in sklopov iz programa maloserijske proizvodnje: hidravlične stiskalnice, viličarje in ostale tipske proizvode. Ker kapacitete pločevinarne ne pokrivajo vseh možnosti za proizvodnjo zvarjenec v zadostni količini, je potrebno 800 ton zvarjenec naročiti izven podjetja.

V finalni proizvodnji bomo v letu 1973 dosegli ca. 7.300 ton fi-

vod za prodajo, je za leto 1974 naslednja:

TOZD — PI — proizvodnja polizdelkov.

Proizvodna grupa	EM	Skupno	Blagovna	Interna
Ul. jeklena litina	ton	3500	2000	1500
Ul. sive litine	ton	2600	1000	1600
Ul. spec. litine	ton	900	850	50
Zvarjenci	ton	3200	—	3200
Odkovki	ton	300	—	300
Storitve	000/NU	6	6	—
Modeli	000/NU	100	—	100
Skupno:	ton	10.500	3.850	6.650

nalne proizvodnje. Načrtana proizvodnja za leto 1974 v višini 10.000 ton pa je velika naloga, ki jo moramo doseči. Res je, da prehajamo v novo leto z visoko nedokončano proizvodnjo, ki z ostalimi ukrepi, ki naj bi sledili, pogojuje tako realizacijo.

Naloga, ki je pred nami, ni majhna. Kot je v uvodu navedeno, se za to nalogo pripravljamo že dalj časa, posebno po reorganizaciji. S terminskimi plani in ostalimi programi se moramo seznaniti z nalogami, ki nas čakajo. Mrežni diagrami, ki jih pripravljamo ročno in jih že dopolnjujemo z računalniško obdelavo, naj postanejo pomagala za ugotavljanje terminskega stanja časovnih zamud. Krmilna tehnika z nazornejšimi prikazi in dobre informacije pri spremljavi proizvodnega procesa naj bodo podlaga za vodenje in ukrepanje.

Delavci ugotavljajo, da je gospodarski načrt ustvarljiv, da je cilj pravilno postavljen, od nas vseh pa je odvisno, če bo ta načrt tudi izpolnjen.

Planski biro

Pomen zborov

Zbori delovnih skupnosti v temeljnih organizacijah so postali zares pomemben člen v vsakodnevnem udeleževanju članov kolektiva pri odločanju zadev, ki so za tovarno življenjskega pomena. Na to kažejo osrednji točki dnevnih redov zborov delovnih skupnosti v mesecu decembru: ocena rezultatov letošnjega poslovanja ter predlog gospodarskega načrta za leto 1974. Še vidnejši kazalec pomembnosti zborov, kot so oblike neposrednega odločanja, pa je sama vsebina razprav. Gre za niz kritičnih pripomb o vzrokih, zaradi katerih planske naloge niso izpolnjene povsem tako, kot smo si jih zastavili. Tudi pripombe niso bile obrnjene k vzroku, ki bi jih povzročili drugi ali druge temeljne organizacije. Če ovrednotimo že ta del razprave, skupno z visokim številom prisotnih udeležencev, potem smo zares na dobri poti.

Ob pregledu letošnjih rezultatov so udeleženci zborov opozorili na vrsto težav pa tudi pogojev, ki so vplivali na to, da uspeh, ki ga sicer ugotavljamo, ni še večji. Če bi vsebine razprav o poslovnih in proizvodnih rezultatih na zborih strnili v nekaj skupnih imenovalcev, bi jih lahko imenovali: organizacija, stroški, roki, kadri. To so tista temeljna področja, za katera trdimo, da se konstantno pojavljajo, s katerimi se nenehno srečujemo in jih tudi najbolj intenzivno spremljamo. Če o tem razmišljamo kot delavci, pogrešamo nekaj več konkretnih opredelitev in predlogov, ki bi prihajali od proizvajalcev samih in od tistih, ki se vsak dan s problemi neposredno srečujejo.

Gospodarski načrt prihodnjega leta so tokrat obravnavali razmeroma zgodaj. Številna naročila nam dajejo zagotovilo, da bo dela tudi v prihodnje dovolj. Trezna opozorila zlasti v proizvodnih temeljnih organizacijah pa so jamstvo, da bodo planske naloge dobro opravljene.

Vladimir Kovač

Na decembrskih zborih delovnih skupnosti TOZD so ocenjevali letošnje poslovanje ter razpravljali o gospodarskem načrtu za leto 1974. (Foto J. Jeraša)

Izobraževanje ob delu

V mesecu novembru smo pričeli ugotavljati in priznavati strokovno usposobljenost delavcev na delovnih mestih, kjer je potrebna strokovna usposobljenost visoke kvalifikacije. Gre za delavce, ki so se zaposlili na teh delovnih mestih brez predhodne verificirane strokovne izobrazbe za to stopnjo in so si zlasti praktična in tehnološka znanja za delo pridobivali pri delu v proizvodnji.

Najprej bomo izvedli to nalogo pri starejših delavcih, ki delajo na teh delovnih mestih že dalj časa. Kasneje pa bomo v izobraževalnem centru organizi-

mo to nalogo razširili še na delovna mesta, na katerih se zahteva strokovna usposobljenost, ki ustreza stopnji kvalifikacije in polkvalifikacije. Tako bo v akcijo za izboljšanje in priznavanje interne strokovne usposobljenosti vseh stopenj kvalifikacije vključenih 280 delavcev.

Ugotavljanje in priznavanje strokovne usposobljenosti pri starejših delavcih

Že pri načrtovanju te naloge smo se odločili, da najdemo takšen način izvedbe, ki bo v največji možni meri vključeval zahteve in pogoje proizvodnje ter zahteve strokovne izobrazbene ravni. Zato je sestav komisije, ki ugotavlja in priznava strokovno usposobljenost, temu primeren: v njej si delita odgovornost izobraževalni center ter odgovorni vodstveni proizvodni delavci in tehnična kontrola podjetja.

rali dopolnilno izobraževanje in s tem izboljševali in priznavali strokovno usposobljenost visoke kvalifikacije tudi delavcem, mlajšim od štirideset let. Hkrati bo-

Še važnejši je sam pristop k delu in izvedba postopka za ugotavljanje strokovne usposobljenosti. Ta obsega najprej preizkusno delo, kjer delavec na svojem delovnem mestu v praksi pokaže, kako obvlada zahteve določene stopnje strokovne usposobljenosti. Preizkusno delo predlaga vodstvo obrata bodisi kot izdelek ali določeno fazo v izdelavi, izbrano iz proizvodnega procesa. Delo spremljajo člani komisije; za določitev uspešnosti pa se komisija oslanja še posebej na ugotovitve tehnične kontrole. Z opisanim načinom ne motimo rednega proizvodnega procesa, delavec pa opravlja preizkus v že znanih, običajnih delovnih pogojih.

Nato je na vrsti ustni zagovor praktičnega preizkusa pred komisijo. Namen tega zagovora je, da pokaže delavec strokovno-teoretično znanje, potrebno za kvalitno delo. Za zagovor dobi delavec tehnično dokumentacijo o svojem preizkusnem delu, predvsem tehniško risbo. Pojasnjuje delovne postopke, jih utemeljuje, pokaže svoje znanje v čitanju risb, o tehnologiji, materialu in drugih strokovnih področjih. Tako se tudi strokovna teorija tesno povezuje s proizvodno prakso. V posebnem seminarju v izobraževalnem centru se delavec končno seznani s temelji današnje družbeno-politične ureditve v naši državi in z organizacijo ter ekonomiko podjetij in z novostmi v stroki.

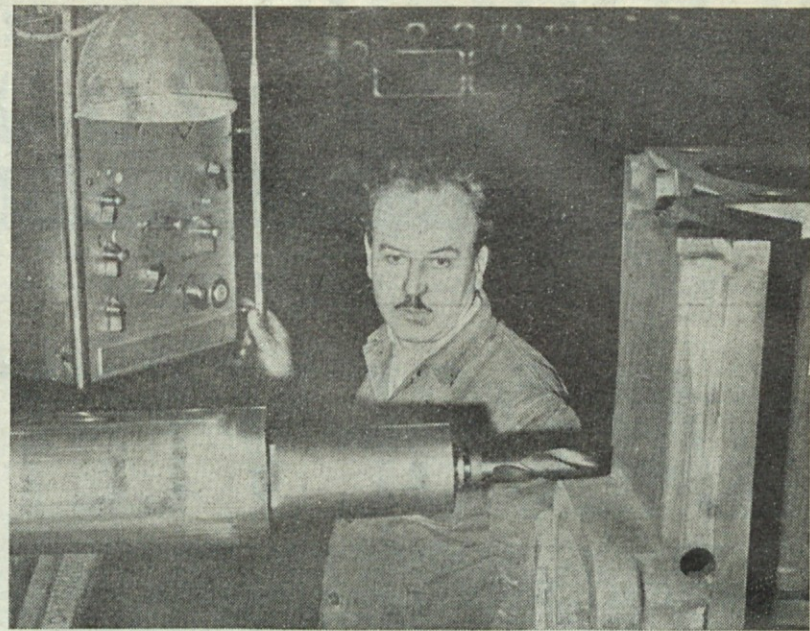
Delavcu, ki uspešno opravi preizkus in zagovor in ki je obiskoval omenjeni seminar, bo izdal izobraževalni center posebno potrdilo o strokovni usposobljenosti.

Prvi podatki kažejo, da je bil pristop k izvajanju te naloge, tako komisije kot tudi delavcev samih, strokoven in uspešen. Vsi delavci so se zavedali pomena ugotavljanja in priznavanja strokovne usposobljenosti zase in za podjetje. Kot je že omenjeno, so to starejši delavci, ki opravljajo že dalj časa dela, ki zahtevajo strokovno usposobljenost stopnje visoke kvalifikacije. Komisija jim je potrdila že doslej pridobljeno usposobljenost, ki jo potrjujejo sicer vsak dan sproti pri izpolnjevanju proizvodnih nalog. Naj naštejemo samo nekaj del iz proizvodnega programa, ki so jih ti delavci hkrati opravljali kot preizkusno delo: glavni ležaj dieselskega motorja, ohišje regulatorja, sklopka regulatorja, kolenčasta gred, ohišje črpalke, turbinisti pokrov in spodnji vodilni obroč, nosilni valj 16 ton, ojnica, cilindri dieselskega motorja.

Dopolnilno izobraževanje za vse stopnje strokovne usposobljenosti

Hkrati že pripravljamo precej obsežnejšo nalogo za priznavanje interne strokovne usposobljenosti vseh kvalifikacij na podlagi poprež organiziranega dopolnilnega izobraževanja. Vanj bomo vključili delavce, mlajše od štiridesetih let, ki tudi opravljajo dela, za katera je zahtevana strokovna usposobljenost določene kvalifikacije, a nimajo širše šolske strokovne izobrazbe.

Izobraževanje v tečajih v izobraževalnem centru bo obsegalo tista strokovno-teoretična znanja, ki so povezana z zahtevami proizvodnih nalog, zato bomo načrte zanj sestavili skupaj s strokovnimi službami podjetja. Delavci si bodo torej izboljšali in razširili svoje strokovno znanje in splošno strokovno razgledanost. V tečajih pa bomo obravnavali tudi družbeno-politično ureditev SFRJ na temelju nove ustave ter osnove iz organizacije in ekonomike podjetij. Posebej bomo poudarili praktično delovanje samoupravnega sistema v organizaciji združenega dela in zunaj nje. Razvoj tehnologije zahteva od delavcev na delovnem mestu vedno večjo strokovnost za kvalitno in racionalno delo. Želimo, da bi z dopolnilnim izobraževanjem in priznavanjem strokovne usposobljenosti združili osebne želje posameznika in zahteve

Franc Krajnik je eden izmed delavcev, ki so si pridobili visoko kvalifikacijo na delovnem mestu in dopolnilnih tečajih

podjetja ter časa po stalnem izpolnjevanju strokovnosti.

Dopolnilno izobraževanje mora postati stalna naloga

Zato je celotna sistematično načrtovana akcija le del širše zastavljene naloge, ki si jo je v svoj delovni načrt postavil naš izobraževalni center oziroma kadrovska služba podjetja. Izobraževanje ni namenjeno le mladim delavcem, ki se na novo zaposlijo, ampak vsem zaposlenim, če hočemo napredovati. Potrebno ga je pojmovati širše, kot npr. šolanje v oddelkih tehniške ali delovodske šole za zaposlene in tudi ugotavljanje, izboljševanje in priznavanje strokovne usposobljenosti ne sme biti enkratna ali občasna akcija. Ne gre namreč za formalno priznavanje stopnje strokovne usposobljenosti, dose-

žene pod naključnimi pogoji, ki so delavcu ob njegovi lastni prizadevnosti omogočili izboljšati njegovo strokovnost. Skladno z napredkom tehnologije in skladno s proizvodnim načrtom Litostroja moramo stalno načrtno skrbeti, da si bodo delavci izpolnjevali svoje doslej pridobljeno znanje. V izobraževalnem centru in v podjetju imamo dovolj strokovnjakov, ki bodo to nalogo lahko opravljali, kot so jo že večkrat doslej. Pričakujemo pobude iz vseh TOZD in njihovih delovnih enot, saj prav tam najbolj poznajo potrebe po dopolnilnem izobraževanju zaposlenih. To nalogo pojmujejo kot stalno, kot eno izmed zahtev sodobnega gospodarskega in družbenega napredka, ki je vsaj enako pomembna, kot so naložbe v sodobno tehnično opremo.

H. P.

Čim več dopisnikov

V sredo, 28. oktobra 1973, je bila v prostorih društva slovenskih novinarjev seja sekcije za industrijo. Predsednik sekcije Jože Varl je načel vrsto nerazčiščenih vprašanj, ki pestijo sekcijo pa tudi društvo slovenskih novinarjev.

Sekcijo novinarjev, ki se ukvarjajo s pisanjem v tovarniški časopis, so sicer ustanovili že leta 1968, toda sekcija ni in ni mogla prav zaživeti. V zadnjem letu pa so se začeli zavedati pomena obveščanja in tega, da je informiranje sestavni del samoupravnih pravic in tudi pogoj za nemoteno in pravilno delovanje v delovnih organizacijah. Na sestanku so govorili tudi o tem, da je premalo povezave s predsedniki lokalnih radijskih postaj, ki jih je v Sloveniji že kar precej, pa tudi s sodelavci pokrajinskih časopisov imajo novinarji tovarniških listov premalo stikov. Predstavniki tovarniških glasil so govorili tudi o težavah, s katerimi se srečujejo pri svojem delu, in o tem, da je v notranjih predpisih gospodarskih organizacij premalo govora o obveščanju oziroma o tem, kakšno naj bo to obveščanje. Prav gotovo bi bilo novinarjevo delo veliko lažje in seveda mnogo bolj tehtno in uspešno, če bi bilo v statutu organizacije pravilno in dovolj cenjeno. Med probleme pisanja v tovarniške časopise spada tudi ozek krog dopisnikov, sodelavcev tovarniških dopisnikov. Videti je, da v časopis dopisujejo bolj iz delovne dolžnosti kot pa iz notranje nuje. Na straneh tovarniških časopisov tudi premalo beremo prispevke delavcev iz ne-

posredne proizvodnje; morda se vsi skupaj premalo zavedamo, da so vsa tovarniška glasila namenjena predvsem našemu delovnemu človeku in da ne smemo iz teh časopisov narediti nekakšnih uradnih glasil uprave ali biltenov raznih strokovnih služb. Da bi izboljšali predvsem vsebinsko plat časopisov, ki obveščajo predvsem člane delovnih kolektivov, samo v Sloveniji je glasil podjetij skorajda 250, bi morali organizirati več seminarjev in tečajev, kjer bi pišočji sodelavci pridobili čim več strokovnega znanja. Seveda samo s posveti in seminarji ne bomo rešili vseh problemov, saj je vse preveč primerov, da morajo ves časopis napisati le trije ali štirje za to bolj ali manj usposobljeni člani kolektiva. Ta problem bi morda lahko rešili z ustanavljanjem aktivov tovarniških informatorjev, ki naj bi skrbeli predvsem za to, da bi v časopisu objavili tudi tiste drobne novice, ki se marsikdaj ljudem v uredništvu nekoliko izmuznejo. Ob koncu tega plodnega sestanka so navzoči sklenili, da bo delovna skupina te sekcije čimprej pripravila osnutek pravilnika, ki bo urejeval in usmerjal delo te do sedaj kar malo odrinjene panoge novinarskega udejstvovanja.

J. P.

Izpolnjevanje plana v FI

Po montaži je bil november drugi najtežji mesec v letošnjem letu. Pri izpolnjevanju celoletnega plana smo resda napravili le 7,4-odstotni premik navzgor, toda pomembnejše je, da so se izkazali predvsem naslednji trije proizvodi: turbine so napravile premik za 8,7 odstotka, Diesel motorji za 10,9 odstotka in preoblikovalni stroji za 11,6 odstotka. In še nekaj pomembnega se je zgodilo v novembru: v proizvodnji žerjavov smo že izpolnili letni plan. Čestitamo!

TOZD FI

Informacija o izpolnjevanju količinskega plana

Vrsta proizvoda	Letni plan v tisočih	Mesec	1 9 7 3											
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Turbine	2400	%	83	166	250	333	414	500	583	666	750	833	916	1000
Talni transport	2200													
Diesel-motorji	1200													
Preoblikovalni stroji	1100													
Črpalke	900													
Žerjavi	800													
Strojni deli	750													
Cementarne	150													
Orodje	130													
Skupno TOZD FI	9630													

Legenda:

□ Dinamični plan po gospodarskem načrtu

■ Izvršeno

Stanje: 30.11.1973

V zadnji številki našega časopisa smo nekoliko obširneje razložili »zaostajanje« nekaterih proizvodov. Kljub temu, da se bo marsikateri proizvod do konca leta še zaznavno popravil, se v diagramu že oblikuje končna slika o izpolnitvi letnega količinskega plana. Proizvodi so se razporedili v dve skupini. Prvo tvorijo cementarne, žerjavi, preoblikovalni stroji in orodje. Pri njih bodo letni količinski plani izpolnjeni. Drugo skupino pa tvorijo črpalke, strojni deli, turbine in talni transportna sredstva, pri katerih količinski plani zaradi različnih vzrokov ne bodo izpolnjeni. Med obema skupinama pa so Diesel motorji. Pri njih smo v zadnjih mesecih realizirali mesečne količine od 100 do 130 ton. Za Diesel motorje bi prav lahko trdili, da nam letos manjka le trinajsti mesec in letni plan bi

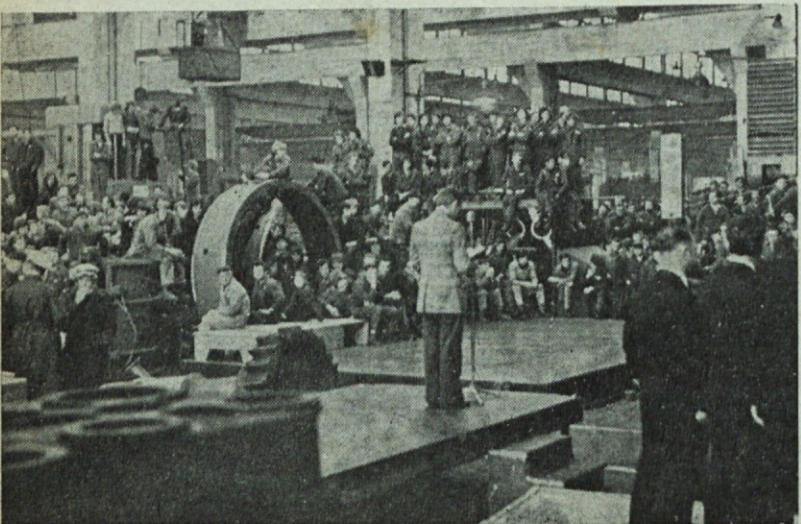
bil izpolnjen. Sicer pa — končni obračun bomo napravili že čez en mesec.

Po enajstih mesecih pa smo letni količinski plan po proizvodih izpolnili takole:

	%
cementarne	113,4
žerjavi	101,3
preoblikovalni stroji	93,6
orodje	91,5
Diesel motorji	74,7
črpalke	66,6
strojni deli	59,5
turbine	54,6
talni transport	50,0
TOZD FI — skupno	67,3

Merilo za uspešnost po enajstih mesecih pa je 91,6 odstotka — po načelu: višja vrednost, boljši rezultat.

V. N.

28. 11. je bila v obdelovalnici pristrčna proslava ob dnevu republike. Nastopili so dijaki gimnazije iz Most, oktét Gallus in naša godba na píhala. (Foto. V. P.)

Zrelost mladih

Od 5. do 7. oktobra 1973 je predsedstvo mladinske organizacije organiziralo seminar za mlade samoupravljalce. Obširen prispevek o delu na seminarju ste lahko prebrali v eni od prejšnjih števil Litostroja.

Seminariste želimo predstaviti tudi našim bralcem, zato smo jim postavili dve vprašanji:

Kaj mislite o prihodnosti našega podjetja?
Kakšno je vaše mnenje o seminarju?

Danilo Rozman:

Ker je naše podjetje eno izmed vodilnih v kovinski industriji v Jugoslaviji in zato ker imamo skoraj popolnoma izpolnjen proizvodni program, menim, da se

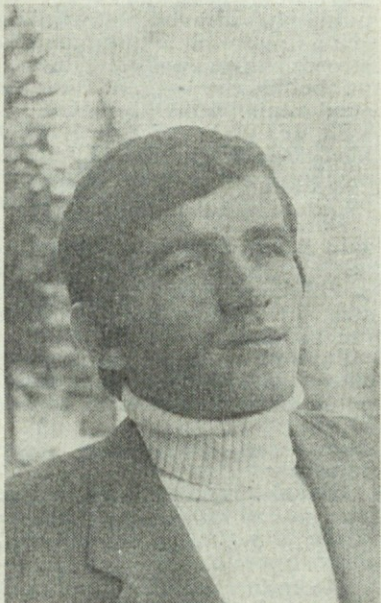
nam za prihodnost podjetja res ni treba bati.

O seminarju lahko povem le vse najlepše. Upam, da se bom v prihodnosti na takšnih ali podobnih seminarjih še lahko izpopolnjeval in se bom tako lažje vključil v napredna gibanja v naši družbi in prispeval svoj delež k razvoju samoupravljanja v podjetju.

Peter Karada:

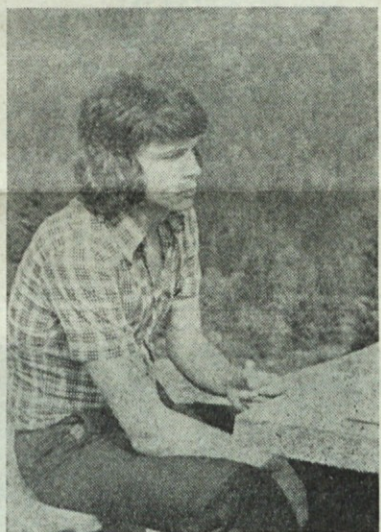
Ce se bo vse uresničilo, kar so nam povedali, potem ne dvomim v lepo prihodnost našega podjetja.

Seminar je dal koristne napotke za prihodnje družbeno-politično delo. Ob tem naj še omenim problem, ki teži predvsem mladim — to je neurejeno stanovanje.

ska vprašanje, saj moramo mladi čakati na stanovanje kar po več let.

Miran Seme:

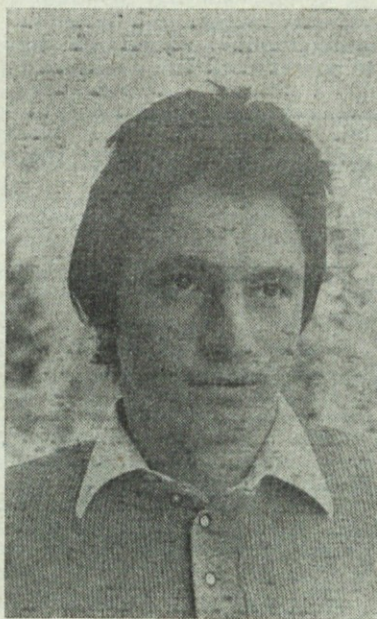

Prihodnost podjetja me ne skrbi. Zadovoljen sem, da sem v Litostroju, in po svojih močeh se bom potrudil, da bodo povsod, kjer bodo slišali za ime Litostroj, vedeli, da je to eno največjih in najboljših podjetij kovinske stroke pri nas.

Kot novincu v podjetju mi je zelo všeč, da so organizirali ta seminar. Prepričan sem, da se v samoupravni krog v podjetju lahko vključim le v primeru, če temeljito poznaš podjetje in razmere v njem.

Darko Knaus:

Na seminarju sem pogrešal bolj podrobno razlago o prihodnosti naše industrijske šole. Predavanja na seminarju so bila zelo zanimiva, najbolj pa me je pritegnila pereča tema sedanje družbe: nova ustava. Dobro se

zavedam, da se lahko uspešno vključim v našo samoupravno družbo in v njeno preoblikovanje samo takrat, če temeljito preštudiram ta zgodovinski dokument.

Vida Razdrh:

Glede prihodnosti našega podjetja sem optimist. V družbeno-političnih organizacijah v našem podjetju do sedaj še nisem aktivno sodelovala. Na

smole, saj smo se srečali samo z močnejšimi močmi. K sreči smo čez nekaj časa naleteli na nekoliko slabše nasprotnike, zato tudi uspehi niso izostali. Ob koncu jesenskega dela tekmovanja smo zasedli med desetimi ekipami sedmo mesto. To je za nas

novince v tej močni konkurenci prav gotovo uspeh. Tekmovalci, ki so se borili za naše barve, so žal še premalo uigrani, pa tudi izkušenj nimajo dovolj; povrh vsega tudi trenerja nismo uspeli dobiti. Upajmo, da bo spomladi bolje. Vendar velja poudariti, da glede na možnosti, ki jih imamo, nimamo tekmovalnih želja, saj se z roketom ukvarjamo predvsem za rekreacijo. Naj se zahvalim še IO sindikata, mladinski organizaciji in ICL, ki so nam omogočili finančne in druge pogoje za uspešno nastopanje.

Srečo Pirc

seminarju pa sem se navzela novih idej, in prav te so mi dale spodbudo za nadaljnje delo v mladinskem aktivu.

Mirsak Jaganjac:

Prepričan sem, da takšne prihodnosti, kot jo ima Litostroj, nima nobeno drugo podjetje v Ljubljani.

Zelim si, da bi takšne seminarje organizirali še večkrat, saj bi s tem prav gotovo pridobili mnogo mladincev za delo v aktivih mladinske organizacije, obenem pa bi na tak način vzgojili spo-

sobne in zavzete samoupravljalce.

Zgornji odgovori nam kažejo, da so vsi, ki smo jih poprašali za mnenje, enakega mnenja. S pravičnim in pravilnim presojanjem vseh mladih članov našega kolektiva bomo prav gotovo okrepili svojo in njihovo samoupravno in delovno zavest. Želimo si, da bi bili prav vsi litostrojski, stari in mladi, enakih misli, saj bomo le s skupnimi močmi dosegli naš skupni cilj — samoupravno socialistično družbo brez vseh razlik.

Marjan Krapež in Janko Korene

OBVESTILO

o razporedu delovnih in prostih sobot v letu 1974

Upravni odbor podjetja je na 40. redni seji dne 13. 11. 1973 določil razpored delovnih in prostih sobot za leto 1974:

Mesec	Delovne sobote	Proste sobote oz. prosti dnevi zaradi zamenj.	Zvezni in republ. držav. prazniki	Število del. dni — ur OP dni — ur
Januar	—	5., 12., 19., 26.	1. torek 2. sredo	21 d. dni 168 2 OP 16 Skupaj ur 184
Februar	2., 16., 23.	9.	—	23 d. dni 184 Skupaj ur 184
Marec	16., 30.	2., 9., 23.	—	23 d. dni 184 Skupaj ur 184
April	—	6., 13., 20.	27. sobota	22 d. dni 176 1 OP 8 Skupaj ur 184
Maj	11.	4., 18., 25. 3. (petek)	1. sredo 2. četrtek	21 d. dni 168 2 OP 16 Skupaj ur 184
Junij	1., 15., 29.	8., 22.	—	23 d. dni 184 Skupaj ur 184
Julij	13.	5., 6., 20., 27. 5. (petek)	4. četrtek 22. poned.	21 d. dni 168 2 OP 16 Skupaj ur 184
Avgust	3.	10., 17., 24., 31.	—	23 d. dni 184 Skupaj ur 184
September	7., 28.	14., 21.	—	23 d. dni 184 Skupaj ur 184
Oktober	—	5., 12., 19., 26.	—	23 d. dni 184 Skupaj ur 184
November	9.	2., 16., 23.	1. petek 29. petek 30. sobota	20 d. dni 160 3 OP 24 Skupaj ur 184
December	7.	14., 21., 28.	—	23 d. dni 184 Skupaj ur 184

Po razporedu bi morala biti v mesecu maju prosta sobota dne 11. 5. 1974; ta se prenese na petek, 3. maja 1974.

Prav tako bi morala biti v juliju prosta sobota dne 13. 7. 1974; prenese se na petek, dne 5. julija 1974.

ZAHVALA

Pred dnevi smo v uredništvu prejeli pismo z naslednjo vsebino: K delovni in veličastni proslavi 30-letnice Prvega kongresa slovenske protifašistične zveze v Dobrničju je prispeval tudi vaš kolektiv, ko je dne 17. oktobra 1973 sprejel delegacijo zbora samoupravljalcev in jim omogočil, da se seznanijo z vašim delom, še posebej s problemi, ki vas najbolj tarejo, pa tudi s položajem žensk v vašem kolektivu.

Vtisi delegatke so izredno bogati in ugodni, še več — želja vseh je, da se neposredni stiki, ki so jih delegatke navezale z vami, še bolj utrdijo kot oblika medsebojnega informiranja in razpravljanja. Prepričani smo, da je našel ta obisk ugoden odmev v vašem delovnem kolektivu in da boste pomagali uresničevati predloge iz razprav, ki so se odvijale ob teh srečanjih.

Za vaše sodelovanje in pomoč se vam najtopleje zahvaljuje tudi mestna konferenca za družbeno aktivnost žensk.

Za MK DAŽ: Irena Celec

ŠPORT IN REKREACIJA

ROKOMETAŠI

Med aktivnejše športnike v našem podjetju prav gotovo štejemo rokometaše. Do letošnje jeseni smo tekmovali le občasno na raznih tekmovanjih, kot so npr. peterboj, troboj in občinsko prvenstvo. Letošnjo jesen pa smo začeli tekmovali tudi v ljubljani-

ski medobčinski roketni ligi. Začetek je bil, tako kot vsak začetek, težak. Kmalu smo spoznali, da tekmujejo v skupini, kjer so ekipe zelo močne, celo več, nekatere ne tekmujejo samo iz rekreacijskih razlogov. Že takoj v začetku smo imeli malo

Pred dnevom republike so litostrojski komunisti sprejeli v svoje vrste štirinajst članov našega kolektiva. (Foto V. Podbevšek)

NIČ NI REKLA

»Po priporočilu gospoda primarija, naj bi se oglasila pri vas.«

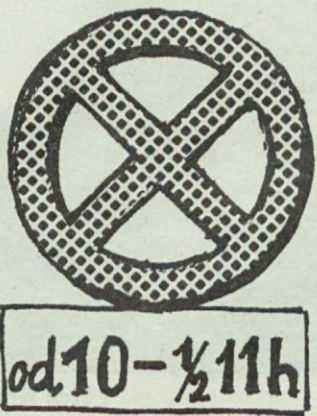
Zdravniku, ki se nejevoljno zasuče, se ob pogledu na zapeljive oblike novodošle zjasni obraz.

»Izvolite, prosim!«

»Ne vem, kako bi začela. V glavi me trga in po udih, pokajlujem, hitro se utrudim...«

»Odprite usta! Da, treba bo razmisliti o operaciji mandeljnov in žrelnice, potem bomo videli, dotlej pa predpišimo za vašo bronhialno astmo kuro z uvoženim medikamentom, za katerega žal še nismo kupili licence, zato vam ga tudi ne moremo predpisati na stroške zavarovanja. Upam, da imate kakega znanca na tujem.«

Pacientka koketno vzame recept in se odziblje iz ordinacije.

Dva strežnika rineta skozi vrata bolniški voziček in na njem z odejo prekrito telo.

Zdravstveno osebje nejevoljno vstane, kot da je v sobo stopil direktor. Zdravnik odgrne odejo in takoj spozna pacientko.

»Tovarišica PROIZVODNJA, seveda! In spet v drugem stanju. Kot da ni nikoli nič slišala o kontracepciji. Že leta in leta si prizadevamo, da bi v tem naredili red pri njej. Naprej, v operacijsko! Prav gotovo spet ne bo šlo brez carskega reza.«

»Oslabela je letos; zdi se, da ji je lanski porod šesterčkov vzel toliko krvi, da tudi vmesne transfuzije niso dosti izdale,« pripomni simpatična glavna.

IV. SLIKA — NASTOPI ODMOR

Luč ugasne, na odru ni nikogar razen ODMORA, ki pa mora biti zraven, saj je tudi zanj predviden honorar. Zato tudi navzoči lahko odidejo na kratak dim, partijo taroka, dva deci v buffet ali kamor jih pač žene srce. Tiste, ki ostanejo na pri-

zorišču, kmalu poštegeta v nos prijeten vonj pravkar kuhane Jacobs Merkatorjeve mešanice.

Igra se nadaljuje kasneje — takoj za tem, ko se znanec ODMOR naveliča čakati in brez pozdrava zapusti ordinacijo, (v kateri je bil tako rekoč v ilegali). To naredi tako, da je njegov odhod jasno razumeti kot beg pred nevarno operacijo.

V. SLIKA — NADALJUJEMO

Prizorišče, kot v drugi sliki. Ker zdravnik skoraj vedno sprašuje eno in isto ali pa sploh nič, se s tem ne bomo posebej mučili in naj to opravijo navzoči vsak sam zase.

Vstopi ODNOS.

»Dajejo me bolečine na kolencih, kolenih in okrog srca.«

»Akutni revmatizem. Dva meseca v Laško. Kopeli v bazenu, telovadba v skupini, kozarec radenske dnevno na tešče — pa pozdravite sestri Elo in Jožo. Dajle!«

Pri vratih je že DELOVNA SILA.

»Slabotna sem, nespečnost me muči, preveč je snubcev, počasi me izdajajo živci...«

»Sedite!« Sledi merjenje pritiska, poslušanje dihanja s stetoskopom. »Avitaminoza. Dajte, sestra, recept za celo serijo vitaminov od A do Ž, izpustite le tiste, ki so plačljivi v devizah. Za masiranje hrbta dve tubi Peptovega rastlinskega, za roke pa dozo Atrix mazila in od časa do časa na trim stezo, gospa, na trim. Naprej!«

Skozi vrata opirajoč se na berglje vstopi PLAČA.

Poznajo jo že, pogost obiskovalec ambulante je. Stalne poškodbe, posledica trčenja z vozilom »cena 2100«, padec na poledici, posledice pogostih mavč-

nih oblog in podobno ji kar ne dajo živeti.

»Bo dobrega, mama?« je ljubezniva glavna sestra.

»Ne morem in ne morem, sapo mi jemlje in v kolkih še kar škriplje.«

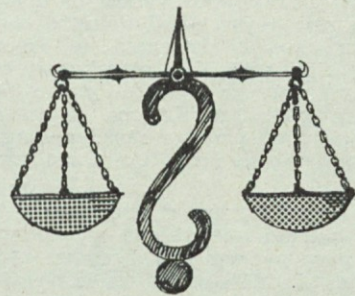
»Okrevanje kje pod vrhovi vam bo gotovo pomagalo. Poskusimo vsaj za krajši čas z Gorenjsko! Gor bo treba, gor, mamca.«

»Vem, vem, a kaj, ko se nihče ne zmeni zame, in še v isto sobo z Draginjo so me stlačili, ko vedo, da nisva za skupaj,« ji gre na jok.

»Le korajžo, saj bo, saj bo! Pa oglasite se še kaj!«

»Še enega in konec za danes!« je dovolj zdravniku.

Vstopi STANDARD. Tudi ta je že star znanec našega trenutka in zdravnik ve, da pod moderno ukrojenim plaščem nosi zakrpan suknjič, včasih tudi obratno; ni ga mogel še prav spregledati.

»In vi?«

»Žile, žile. Toliko berem o infarktu, raku in podobnih nadlogah našega časa...«

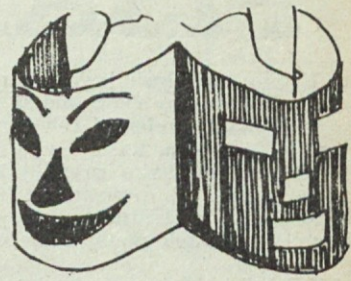
»Kadite?«

»Kadim, pijem...«

»in ljubiš kot rajnki Martin Keber, kaj,« dopolni zdravnik. »Danes ne bomo nič brskali, pridite po novem letu, opravili bomo temeljitejšo laboratorijske preiskave.«

»Prav, gospod doktor,« pravi in hiti zapirat vrata.

»Simulant,« pribije zdravnik. Vidi se, da bi rad še nekaj pove-

dal, vendar samo zamahne z roko.

»Dovolj za danes!«

Toda čakalnica je še polna in še zmeraj prihajajo novi.

»Recite jim, da... no, kar koli!«

Na mizi zazvoni telefon.

»Operacijska, gospod doktor!« je sladka stažistka.

»Kako? Da, da PROIZVODNJA... carski rez uspel... da, da... krepkega naslednika in mu dala ime... Kako? Da, da... PRENOS.«

»Hvala.«

ZADNJA SLIKA — SKLEP

Ko se zastor dvigne, navzoči zagledajo ožarjene vrhove Kamniških planin v bleščečem snegu.

Sredi prizorišča (— lahko bi bilo to tudi sredi šišenskega polja —) stoje v polkrogu šesterki matere PROIZVODNJE. Ni jim videti, da so pred nedavnim še prebolevali otroške bolezni, kot oslovski kašelj, rdečke in ošpice. Ob rahli spremembi vsakršnih instrumentov v en glas zapojejo tisto: Krepak pogum in dobra volja...

Nato luč počasi pojema, nad prizoriščem pa v mrak vedno svetleje zažari voščilo:

V LETU 1974

BOLNIKOM DOBRO ZDRAVJE, OKREVAJOČIM MOČI, VSEM OSTALIM SREČNO!

ETO

(uporaben tudi v križankah)

MALA NOVOLETNA KRONIKA

KO NA ZAČETKU LETA SMO PLAN OPREDELILI, NIHČE PRAV DOBRO VEDEL NI ČE BOMO KAJ KASNILI.

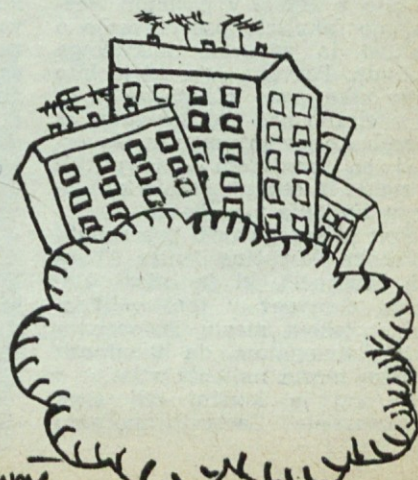
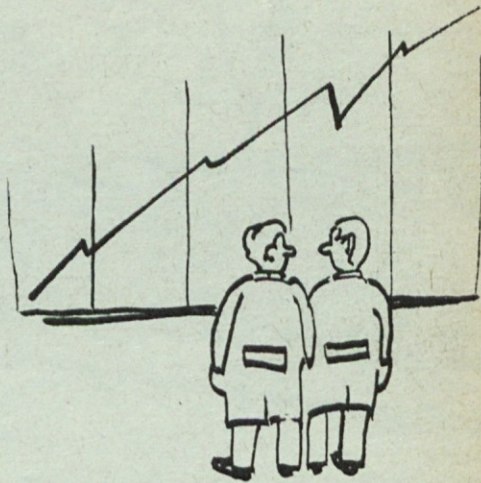
NAČRT PO TOZDIH DOBRA STVAR: DELITEV SREDSTEV VSEM JE MAR; DELITEV DOLGA, JOJ NIKAR.

O DOHODKU IN DELITVI SPORAZUMI SO V OSPREDJU, V REPUBLIKI IN ZVEZI, V OBČINI IN V PODJETJU.

NA DOPUSTU Z AVTOM, PEŠ, PRISEL JE PRAV TUDI REGRES NABIRALI MOČI SMO RADI, CEDILO NI SE NAM PO BRADI.

STANOVANJA SMO GRADILI, ZA DENARJE IN KREDITE VEČ V OBLAKIH KOT NA ZEMLJI SMO JIH NAREDILI.

MRK NASTOPI TU IN TAM, TURBINE BOMO NAREDILI, KO ENERGIJA ZATAJI, DA KRIZO BI REŠILI.

PISALI SO O NAS

Večina uglednih jugoslovanskih časopisov posveti našemu podjetju od časa do časa nekaj člankov, iz katerih izvemo, kakšno mnenje imajo dopisniki teh časopisov o uspehih naše delovne organizacije in o tem, kako živijo naši delavci znotraj našega kolektiva in tudi o tem, kako preživljajo svoj prosti čas. Tako je Delavska enotnost dne 26. novembra 1973 objavila članek z naslovom »Po skupni poti« z nadnaslovom »Razgovori z Litostrojčani iz drugih republik«. Članek ponatiskujemo nekoliko skrajšano.

MEDO BALIČ je star 26 let in je doma iz Bihača. V Litostroju dela že skoraj tri leta kot polkvalificiran delavec na delovnem mestu čistilca odlitkov z avtogennim varilnim aparatom.

»Pri nas doma nisem našel primernega delovnega mesta pa tudi zaslužki so precej manjši. Tukaj se počutim kot doma. Dobro sem se znašel. Stanujem v samskem domu Litostroja, ki je po mojem eden najboljših v Sloveniji. Res, dobro se počutim, kot bi bil tu rojen. Zaslužim 2.000 din mesečno, od tega dam za stanovanje in oskrbo v samskem domu le 110 din. Če se hranim v naši menzi, odštejem še kakih 500 do 600 din. Mislim, da bi kot samec pri nas v Bihaču porabil znatno več.«

DJURO SAMARDŽIJA iz Knina je star 18 let. V litostrojski industrijski kovinarski šoli se je izučil za strojnega ključavničarja. Sedaj že dobro leto dela pri montaži velikih dieselskih motorjev. »Doma sem s kmetije. Imam še brata in sestro. Ker mi je Litostroj omogočil šolanje, sem se moral obvezati, da bom tri leta delal v tovarni. Kako sem se privadil v Slovenijo, vprašate? Prve mesece je bilo kar precej težko, predvsem zaradi jezika.«

MILORAD KASAPOVIČ je doma iz Ključa. Po poklicu je strojni tehnik in dela v Litostroju kot tehnolog za varjenje konstrukcije. »Na tehniški srednji šoli strojne stroke sem se šolal v Jajcu. Tam je veliko šol, toda v okolici malo delovnih mest. Delo dobiš, žal le, če koga poznaš. Imel sem prijatelja v Železnici na Jesenicah. Zato sem po končanem šolanju odšel na Jesenice. Delo bi lahko takoj dobil, le stanovanj tam nimajo. Prav tako bi lahko delo dobil v Kranju, seveda brez stanovanja. Takrat, pred desetimi meseci, sem

v Ljubljani že kupil avtobusno karto za domov, ko sem se spomnil na Litostroj. In tu sem dobil delo in stanovanje v samskem domu. Moram reči, da sem se v teh desetih mesecih čisto privadil na delo, čeprav mi je bilo v začetku težko posebno še zaradi jezika.«

VLADIMIR LAGUDIN je doma iz Skopja. Po poklicu je diplomirani strojni inženir in dela v Litostroju v projektivnem oddelku. »Študij sem končal v Zagrebu, potem pa sem se zaposlil doma v Skopju. V Skopju sem delal na vodnih črpalkah, vendar bi drugače zelo težko dobil delovno mesto, ki bi ustrezalo tej moji specializaciji. V Litostroju sem se javil prav za delovno mesto na tem področju. Ker pa so imeli vsa delovna mesta zasedena, sem dobil mesto projektanta pri turbinah.

Ko sem prišel v Ljubljano sem kot drugi imel težave z jezikom. Potem pa sem v razgovoru najprej uporabil vsako tretjo besedo slovensko, potem vsako drugo in po dobrem letu mi to ne dela več težav. Večje težave imam s stanovanjem. Težko je pri nas za stanovanje. Velik del moraš prispevati sam, toda jaz kljub sorazmerno dobri dohodkom tega ne morem, ker žena ni zaposlena.«

JOVAN ANDJELOV je doma iz Zrenjanina in kot livar je začel v Litostroju delati že pred dvajsetimi leti. V šestmesečnem tečaju si je pridobil visoko kvalifikacijo in postal delovodja v livarni sive litine v oddelku lahke oblikovalnice.

»Ko sem pred dvajsetimi leti prišel v Ljubljano, sem stanoval v samskem domu, kjer nas je spalo po 10 do 50 v eni sobi. Potem sem se oženil s Slovenko, bil nekaj časa kot sestanovalec, potem sem dobil od podjetja eno-

sobno stanovanje in pred desetimi leti sem ravno tako od podjetja dobil za svojo petčlansko družino trosobno stanovanje v litostrojskih blokih. Dvajset let je dolga doba, in če se spomnim nazaj, moram ugotoviti, da so me že takrat zelo lepo sprejeli. Kmalu sem našel veliko prijateljev. Razlike med delavci, ki smo prišli iz drugih republik, in Slovenci sploh ne občutim. Težave tistih prvih dni, ko eden drugega nismo razumeli, so hitro minile. Sedaj imam tu več prijateljev kot pa v Vojvodini, kamor le redkokdaj zaidem.

V podjetju, to se pravi v Litostroju, sem bil v teh dvajsetih letih že član obratnega in centralnega delavskega sveta, sedaj pa sem v odboru sindikata podjetja.«

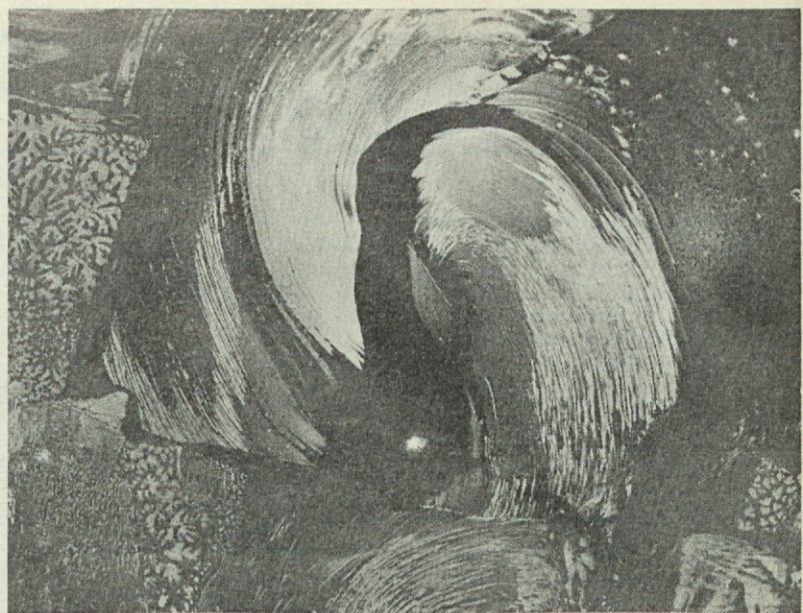
Lepota in harmonija

Dandanašnji si modernega življenja in sodobnega človeka sploh ne moremo predstavljati brez fotografije. Kjerkoli se legitimiramo, kamorkoli gremo, povsod smo dolžni imeti s seboj svoje dokumente, a eden bistvenih delov vsakega dokumenta je prav fotografija. Seveda kraljuje fotografija v vseh revijah in časopisih, pa tudi ekonomske propagande in modernega designa skoraj ni brez nje. Krona vsega fotografskega ustvarjanja pa je umetniška fotografija, in prav Litostroj se lahko pohvali s tem, da ima v svoji sredi starost slovenskih umetniških fotografov — Petra Kocjančiča, mojstra fotografije in soustanovitelja Foto-kino zveze Slovenije.

Peter Kocjančič je pred kratkim svojim 82. zlatim, srebrnim in bronastim plaketam ter 40 diplomam dodal še nagrado z mednarodne razstave v Zadru, ki so jo organizirali pod naslovom »Čovek i more« v jesenskih mesecih.

Odlika Kocjančičeve umetniške fotografije je predvsem kompozicija. Pri ustvarjanju njegovih del mu je v dragoceno pomoč in oporo izostren okus za estetsko oblikovanje ter prirojen čut za opazovanje narave.

Iz razgovora s Petrom Kocjančičem smo izvedeli, da je na zadrsko razstavo poslal izbor fotografij, ki jih sam imenuje abstraktna fotografika. Posebnost te zvrsti umetniške fotografije je v tem, da ustvari umetnik oblike, ki jih sicer v naravi ne najdemo, a so kljub temu podobne realnim predmetom na normalni fotografiji. Čeprav se je Peter Kocjančič pred desetletji odlikoval predvsem s svojimi pretanjanimi slikami našega mehkega zasanjanega podeželja, se že pet let ukvarja z novo zvrstjo fotografske umetnosti. Po njegovih besedah ni niti med tujimi niti med domačimi umetniki do sedaj našel posnemalcev. Že v samem začetku svojega, če lahko tako rečemo, novega umetniškega udejstvovanja, je ugotovil, da bi bile grafike mnogo bolj impresivne, če bi jih uspel ustvariti v barvah. Šele letos mu je poskus uspel v toliki meri, kot si sam želi. Ob pogledu na njegove barvne grafike ugotovimo, da za ust-

Peter Kocjančič: Fotografika

varjanje abstraktnega sveta, takega, kot ga vidi on, uporablja predvsem akvarelne barve, izogiba pa se široki paleti barv, zato pa uporablja le dve do tri barve. Glede na abstraktnost slik mu najbolj ustrezajo črna, rjava, modra ter rdeča barva.

Na vprašanje, kaj sodi o sodobnih dosežkih naših fotografskih umetnikov, je Kocjančič pri- bil, da se vsi naši mladi fotografski navdušenci vse preveč oklepajo tujih vzorov in vplivov. Pred vojno je bila naša fotografija med vodilnimi na svetu, to mesto smo si priborili prav zaradi prikazovanja pokrajinskega samo nam lastnega slovenskega kolorita. Kasneje je prišlo do zastoj, morda je k temu pripomogel razvoj tipične reportažne fotografije, ki pa seveda ne more biti samo tipično lokalno omeje-

na. Mlajši rod fotografskih umetnikov pošilja svoja dela tudi na mednarodne razstave, kar pa je starejših članov Društva likovnih umetnikov Slovenije pa razstavlja bolj ali manj le na skupnih razstavah. Prav v teh dneh, konec decembra, razstavlja 13 članov DLUS, med njimi tudi naš zagovornik, svoje umetniške dosežke v Mestni galeriji v Ljubljani.

Tudi letošnji stenski koledar, ki ga je izdal Litostroj, predstavlja izbor barvno ubranih in skrbno komponiranih Kocjančičevih fotografij in zato ni prav nič čudnega, če koledar povsod žanje nedeljeno priznanje.

Se nasvet mojstra fotografije svojim mlajšim kolegom:

»Skušajte v svojih umetniških delih spet oživiti slovenski značaj umetniške fotografije!« J.P.

ODŠLA JE V POKOJ

Dne 1. novembra 1973 smo se v modelni mizarni poslovili od naše dobre in marljive sodelavke **NEŽIKE KOMANOVE**, ki je s tem dnem odšla v pokoj. Neutrudno in marljivo je delala v našem podjetju prek 24 let.

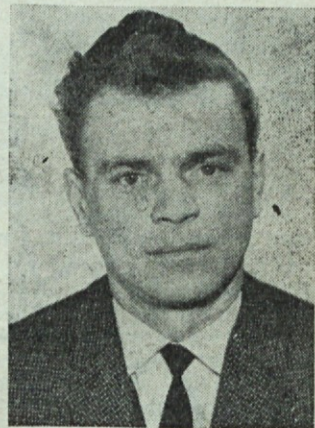
Ob slovesu smo jo počastili s skromnim darilom in ji vsi zbrani zaželeli, da bi še dolgo vrsto let srečna in zdrava uživala za- služeni pokoj.

SREČNO, NEŽIKA!

MODELARJI

ZAHVALA

Za vedno se je poslovil moj dragi Jože **POGRAJC**. V urah hude srčne tesnobe me je tolažila pozornost vseh njegovih sodelavcev iz Litostroja, ki so mu izkazali poslednjo čast, meni pa po svojih močeh lajšali gorje.

Zato sem se dolžna zahvaliti vsem, ki ste bili na zadnjem slovesu. Posebej se zahvaljujem podjetju Litostroj za podarjeni venec, sodelavcem iz PI za venec in denarno pomoč, sodelavcem in sopotnikom iz avtobusa ter sindikalni organizaciji za denarno pomoč.

Prav tako se zahvaljujem go- vorniku, mojstru Fincu, za poslovilne besede in godbi Litostroja za poslednje častno spremstvo.

Danica Pograjc, Zagradec 14

Pogled na poslopje fakultete, v katerem je bilo prvo posvetovanje pod naslovom: Delavski razred in kultura

Posvetovanje v Zenici

V dneh 13. in 14. novembra 1973 je bilo v Zenici v poslopiju tam- kajšnje fakultete posvetovanje o kulturi in prosveti delavskega razreda. Posvetovanja, ki je bilo prvo take vrste v Jugoslaviji, se je udeležilo nad 400 delegatov iz raznih krajev in ustanov. Govorniki so predvsem obravnavali preteklo in sedanje stanje kulturnega življenja v podjetjih.

Prvi je spregovoril predsednik občinske skupščine Zenica Abdulah Mutapčić, ki je orisal življenje delavcev v tem velikem industrijskem mestu in obenem zaželel delegatom, da bi odnesli iz tega mesta najlepše vtise.

In kaj je končni cilj tega posvetovanja? Zastaviti moramo

vse sile za to, da bi oživeli kulturno-prosvetno dejavnost po vsej Jugoslaviji, po vseh organizacijah združenega dela, v kulturno-prosvetnih društvi in organizacijah kulturnih delavcev. Potruditi se moramo, da dobi delavska kultura res tisto mesto, ki ji pripada v našem samoupravnem sistemu.

Udeleženci posvetovanja so bili enotnega mnenja, da naj o delavski kulturi spregovorijo še na kongresu KKKJ, kongresu zveze sindikatov, republiškem kongresu ZK in na kongresu zveze mladine Jugoslavije.

J. O.

Poškodbe v novembru

V mesecu novembru smo v našem podjetju imeli 55 poškodb, od tega 6 na poti na delo oziroma z dela.

Zaradi poškodb smo izgubili 936 delovnih dni.

V TOZD PI — livarna sive litine so imeli 6 poškodb in so izgubili 189 delovnih dni, v livarni jeklene litine 12 poškodb in 223 izgubljenih delovnih dni, v pločevinarni 6 poškodb in 92 izgubljenih delovnih dni, v TOZD FI 20 poškodb in 191 izgubljenih delovnih dni, v TOZD IVET 6 poškodb in 88 izgubljenih delovnih dni, v TOZD SSP so imeli 2 poškodb in so izgubili 103 delovne dneve, v TOZD LINT, ZSE, ICL so imeli 3 poškodbe in so izgubili 50 delovnih dni.

Oči so je poškodovalo 14 delavcev, glavo 2, telo 2, prste rok 17, ostali del roke 7, noge pa si je poškodovalo 14 delavcev.

V tem mesecu je bilo največ poškodb v sredo — 14, nato v ponedeljek 12, v petek 11, v torek in četrtek 6, v soboto 5 in v nedeljo 1 poškodba.

V mesecu novembru smo imeli 17 poškodb več kot v istem mesecu lanskega leta.

Služba varstva pri delu

Daleč si, domovina

Montažna dela v HE Kamburu lepo napredujejo. Takoj naj povemo, da zaenkrat kljub tesnim rokom ne kasnimo, čeprav montiramo, kot smo že rekli, še vse »vroče«, in zato vsako ladjo, ki pripelje opremo, že težko pričakujemo. Montiranje bi steklo še veliko lepše, če ne bi imeli preveč dela, in to le na enem mestu, žal pa zaradi omejenosti prostora ni mogoče vseh monterjev učinkovito zaposliti. Ta problem, ki nas tare, je tudi problem naše proizvodnje v tovarni.

Ekipa na terenu je psihično in strokovno pripravljena na spopad z vsakim problemom, čeprav ne bi mogli trditi, da so naši montažni pripomočki med najboljšimi. Nekatera dela opravljamo še vedno tako kot stari Egipčani (morda se motim), po sistemu ho-ruk, povrhu vsega tudi naša proizvodnja ni uspela pravočasno izdelati vseh pripomoč-

DIPL. INŽ. SILVAN ŠTOKEJ

kov za normalen potek montaže. Le-ti sicer ostanejo investitorju za redno vzdrževanje opreme oziroma za remonte, a tudi nam bi se sedaj zelo koristili. Vsega se pač ne da narediti, a v bodoče bomo morali misliti tudi na take probleme, saj lahko zaide, na primer, celotna ekipa sredi savane v dokaj neugoden položaj. Naši ekipi moramo priznati, da je na vseh področjih uspešna, saj bi po kritiki zaradi montažnih pripomočkov idr. pričakovali kasnitev, toda ne, zmotili bi se. Nam v prid tokrat kasnijo Nemci. Gradbeni dela ne gredo, kot bi morala, ker pa delo izvajajo zahodni Nemci, bi po naših merilih pričakovali tudi točnost. Naša oprema sicer močno kasni, bodisi zaradi tega, ker je v tovarni še niso izdelali, ali zaradi tega, ker tudi vse ladje močno zamujajo. Kljub temu nam uspeva dosežati roke, s katerimi smo vezani na bonuse oziroma na penale. Sama proizvodnja ni vsega kriva, nas so prizadele tudi druge okoliščine, kot npr. stavka v Italiji, ki nam je vzela kar 20 dni dragocenega časa, nekatere ladje so imele po več okvar še na Atlantiku itd.

Pred nekaj dnevi so nekatere ekipe izvajalec del na HE Kamburu že začele zapuščati gradbišče. Prva je odšla nemško-italijanska skupina Thierbau, ki je dokončala asfaltiranje jezua, in s tem je tudi jez prek reke Tane dokončan. Nekoliko večje probleme ima Metalna s postavitvijo avtomatike za dviganje velikih zapornic, ki bi morale biti pripravljene za odpiranje v primeru velikih voda. Te pa so na pragu, saj je deževna doba že tu. Vsi ostali objekti so gradbeno v zaostanku, zaradi tega poskušajo pospešiti dela, kar se le da.

Keniji se za električno energijo zelo mudi, saj občutijo veliko pomanjkanje električne energije (upam, da je v Sloveniji boljše), zato morajo uvažati iz Ugande približno 30 % celotne porabe. Zaradi tega so načrtovali v prihodnost in že so projektirali nove centrale, ki jih bodo gradili na reki Tani. Tana je edina reka, ki ima dovolj vode prek vsega leta. Seveda je to tudi največja

reka Kenije. Mnogoštevilne rečice, ki pritekajo v reko Tano, »oživijo« le v deževni dobi, v ostalem času imajo suhe struge. V Keniji je sicer nekaj rek, ki imajo v zgornjem toku vedno dovolj vode, a žal ne toliko, da bi pritekla v Tano, saj se prej posuši. Take vode seveda niso primerne za gradnjo elektrarn. Tani pa kljub temu, da cela vrsta rečic in potokov v sušni dobi presahne, nikoli ne zmanjka vode, korito je vedno toliko polno, da se turbine lahko vrtijo. Tudi akumulacijska jezera pomagajo premostiti težave, ki nastanejo v sušni dobi. Naj ob tem povem še to, da reka Tana izvira pod Mount Kenyo, kjer je vse leto dovolj dežja.

Na reki Tani je predvidenih sedem elektrarn, od teh je Kamburu druga po vrsti. Kot prva je zgrajena Kindaruma, ki je le 20 km oddaljena od našega gradbišča. Med tema dvema bo stala še ena, za katero že pripravljajo načrte. S HE Kamburu bodo močno zmanjšali uvoz, obenem pa bo v pomoč njihovi lastni industriji, ki bo prav kmalu potrebovala vse več energije.

Gospodarski razvoj Kenije bo zahteval dodatne vire energije, saj vodnega bogastva v tej deželi nimajo mnogo. Podažlje bodo modernizirali, s tem pa bodo imeli velike težave, saj tu skoraj ne poznajo organizirane stanovanjske izgradnje. Vseposod na okoli vidimo okrogle hišice, krite s slamo, pač takšne, kot jih poznamo iz pripovedovanj, filmov in televizije. V večjih krajih pa je največ koč kritih z valovito pločevino. Kenija je dežela hitrega razvoja, saj gradijo elektrarne, ceste, ki jih gradi Sarajevo put, vodovode, ki jih gradi Naftagas pod okriljem Energoprojekta iz Beograda, načrtujejo novo tovarno zdravil v Nairobiju, ki jo nameravajo graditi Jugoslovani pod vodstvom strokovnjakov tovarne zdravil »Krka« iz Novega mesta, v Nairobiju rastejo nove stolpnice poslovnih prostorov itd. Ena izmed takih je pred kratkim zgrajena izredno elegantna poslovna zgradba, kjer so se v jesenskih mesecih zbrali finančniki iz raznih držav sveta. Našo delegacijo je vodil zvezni sekretar za finance Janko Smole. Naj pripomnim, da se največje pristanišče Mombasa neprestano širi, a vseeno je za gost promet pretesno...

Lahko bi še naštevati, saj smo doslej našli le nekaj gradenj, ki jih izvajajo Jugoslovani, v Keniji pa gradijo družbe iz vsega sveta. Osebnost standard Kenijcev je sicer zadovoljiv, a na žalost še ne za vse. Na cestah je gost promet, in čeprav so v Nairobiju trgo-

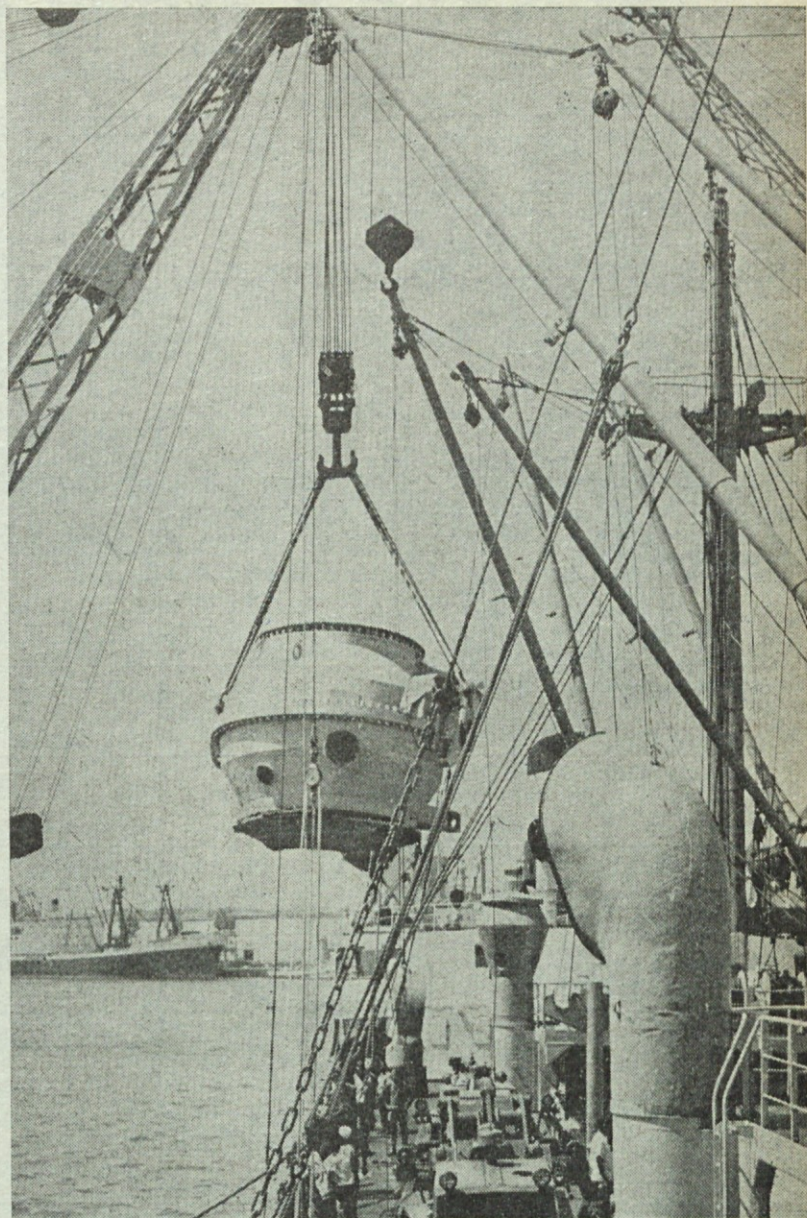
vine za vse vrste avtomobilov, vidimo na cestah premišljeno izbrane vrste, kot na primer Peugeot 504 in podobne avtomobile srednje kategorije. Poleg francoskih avtomobilov je tu mnogo japonskih, sem ter tja pa se pelje tudi kakšna Škoda. Povem naj še, da so ceste v Keniji odlične. Nekaj imajo dvopasovnic, v mestih skoraj vse dvo- ali večpasovne, vse asfaltirane pa so izredno gladke in lepo vzdrževane, tako da malokdaj naletite na luknjo v cesti. Žal se vozila na makadamskih cestah, kjer je mnogo rdečkastega prahu, kmalu pokvarijo. Ker so filtri slabi, zaide ta prah med bate in cilindre in tako je avto »fuč«. Prebivalci Kenije se zavedajo pomena turizma, ki se lepo razvija. Kenija ima izredno ugodno podnebje; čeprav leži ob ekvatorju, ni nikoli pretirano vroče, nazen morda v krajih ob morju. Turistična sezona traja vse leto, a največ turistov obišče Kenijo julija in decembra. Sem pridejo julija na dopust tisti, ki slabo poznajo Kenijo, ali ker smo navajeni takrat hoditi na dopust. V Evropi je julija navadno najlepši čas, toda zmotili bi se, če bi mislili, da je tudi v Keniji tako. Prav zaradi tega naj opozorim tiste, ki bi kdaj nameravali potovati v Kenijo, naj, če le morejo, odidejo tja v naših zimskih mesecih. Pokrajina je vse od junija pa do novembra izsušena in na pogled nič prikupna. V juliju in avgustu sonce več tednov sploh ne posije. Stalno je oblačno, vendar brez kaplje dežja vse tja do konca oktobra, ko se začne druga deževna doba. Decembra potujejo sem tisti, ki želijo pričakati novo leto v Keniji, in tisti, ki Kenijo bolje poznajo. V tem času preneha deževati, pokrajina pa je vsa v cvetju in zelenju. Večina drevev ostane na naše začudenje vedno zelena, medtem ko se trava v sušni dobi popolnoma posuši. Čeprav smo skoraj na ravniku, je uradno temperatura »zime« 25 do 30 stopinj Celzija. Če pa pridete v Kenijo julija, se vam lahko primeri, da boste naleteli na hladnejše podnebje kakor doma. Tu se temperatura od meseca do meseca le malo spreminja, nekoliko topleje je le v januarju. V času našega poletja je zelo primeren čas za lovec na divjad. Manj vroče je, a lovec ima tudi boljši pogled, saj nekateremu drevju odpade listje. Za odstrel slona morate plačati okoli 2000 šilingov, kar ni več kot pri nas za odstrel srne. Januar je odličen čas za potovanje npr. na Mount Kenyo, ki je v popoldanskem času vedno v oblakih, a vsa pokrajina se kar koplje v čistem soncu brez oblakov.

Kraj, kjer se nahaja naše gradbišče, je precej puščoben. Ko oktobra v 50 km oddaljenem mestecu na vznožju Mount Kenye cvete drevje že tretjič, sonce na nas še kar pripeka. Vsa pokrajina je močno izsušena in z ljudmi vred je težko čaka na prve kaplje dežja. Že prve novembrske dni pokrajina močno ozeleni. Dež in toplota v tem času priženeta tudi mnogo mrčesa, ki se dvigne, takoj ko prične deževati. Največ je termitov, tako da včasih vse mrgoli po zraku. Ti termiti so tudi del hrane domačinov.

Medtem ko se doma pripravljate na zimo, tu nimamo skrbi s kurjavo, saj je sonce ravno prav toplo, opoldne pa še prevroče.

Kenija ima mnogo goveje živine, ki se pase vse leto, zato seveda niso potrebni hlevi. Prav v teh krajih se živina v sušnem času hrani s suho travo, ki je ni treba kositi in spravljati v kozolce.

Največji problem teh krajev je vsekakor pomanjkanje vode v sušni dobi. Kraji ob reki Tani se oskrbujejo z vodo iz reke, ki pa je vedno umazana, a ne od industrijskih odpadkov, pač pa zaradi velike erozije tal. Reka je rumeno-rdečkaste barve in je gosta še posebno ob času deževja. Takrat se vodovje vali kot nekakšna lava.

Iztovarjanje drugega kroglčnega ležaja v pristanišču Mombasa. Tovor bo potoval po suhem še 700 km do gradbišča HE Kamburu.

Pravo nasprotje teh krajev je Mount Kenya in njena okolica. To bom opisal v enem izmed naslednjih člankov v našem časopisu.

Povrnimo se spet v centralo in pogledimo, kaj je že vse montirano. Prav te dni, ko pišem, okoli 10. novembra, opravljamo montažo drugega kroglčnega zasu- na, ki smo ga dobili sicer z veliko zamudo zaradi ladijskega prevoza. Upajmo, da zato ne bodo ogroženi končni roki. Prva turbina bo v nekaj dneh pripravljena za prevzem proste gredi, za katero smo uspeli podaljšati rok predaje. S tem bomo omogočili nadaljnje delo »Rade Končarju« iz Zagreba, ki postavlja generatorje nad turbino. Druga naša tur-

bina je zabetonirana, dokončani so tudi temelji generatorjev in že se pripravljamo na končno montažo. Naj povem, da se bojimo, da bo zaradi velike kasnitve drugega rotorja turbine ogrožen rok izdelave. Rotor je sicer že na poti, a ladja, na kateri je ta tovor, izgubi zaradi »morda« nepotrebne poti okoli Afrike več kot dva meseca. Na poti je tudi vsa turbinska regulacija in vsa ostala avtomatika turbin in zasunov, ki jo že težko pričakujemo. Z montažnimi deli bi radi čimprej končali in se vrnili domov. Ob koncu del bomo morali čakati še na gradbenike, a kot vse kaže, so tudi gradbeniki »prijazni«, da bi čimprej končali svoje delo. (Nadaljevanje)

SILVESTROVANJE

Začelo se je prve dni decembra.

Kje bomo letos silvestrovali? Bomo spet doma?

»Jaz že ne bom doma,« je rekla razburjena žena. »Drugi se bodo zabavali — midva pa sama. Hočem novo obleko, čevlje, hočem tako kot sosed, ki gre do vsako leto ven, hočem v drag hotel na silvestrovanje!«

»No, nikar ne sitnari, Špela, saj te imam rad, a vseeno, ali ne vidiš, da to ni za nas, da je predrago.«

»Ne in ne — hočem, da greš in rezerviraš prostor v lepem lokalu. Vsaj enkrat bi se rada pošteno zabavala.«

»Toda, Špela, ne nori, saj nama bo tudi doma pri zakurjeni

peči lepo.« Godrnjanja pa le ni bilo ne konca ne kraja. Bil sem že vsega čez glavo sit. Žena, to moje ljubeče bitje, me je spravila v tako razpoloženje, da sem jo z vso hitrostjo ucvrtil čez domači prag do bližnje gostilne. Tu sem malo pregloboko pogledal v kozarec, postal sem rahlo sentimentalni in govoril sem sam sebi.

»Zakaj pa ne, če si moja žena tako želi.« Že sem bil na žalostni poti do hotela — nobel hotela.

»Prosim, rezervirajte mi dva sedeža za letošnje silvestrovanje.«

»Ja, gospod; takoj, gospod,« je dejala mlada receptorka, tako fletna, da mi še žal ni bilo za kozla, ki sem ga ravnokar ustrelil.

Torej z rezervacijo, s katero naj bi osrečil svojo ženo in on srečal svoj žep, sem hitel domov. Hitro sem tekkel, in glej: SRECA se mi je nasmehnila — pred menoj se je zasvetila gladka zaledenela ploskev. Zgrmel sem po tleh in si zlomil nogo.

Tako sem dobil prav za praznike snežno beli mavec na nogo. Ženi sem se zasmilil — kajpada sva odpovedala rezervacijo in bova ljubeče in mirno zakoračila (jaz, seveda ob podpori svoje ljube Špele) brez velikih stroškov v NOVO LETO 1974.

ALI NI TUDI TO SRECA V NESREČI!

TE-MA

Ob cesti pri Nairobiju lahko ob vsakem dnevnem času kupite sladki ananas. Ponudba je zelo velika in če ste vztrajni, lahko dobite štiri ananase za naše tri dinarje. Na sliki vidimo na desni strani ceste plantažo kave.

NOVOLETNA KRIŽANKA

Stric Matic in elektrika

V teh dneh je preživil stric Matic strašne dneve. Ima lepo in moderno stanovanje. Pritisneš na gumb in že je toplo v stanovanju, pritisneš na drugega, kosilo se že kuha. Vsa ta dela mu opravljajo elektrika in drugi tehnični dosežki dvajsetega stoletja.

»Dokler ni bilo težav z elektriko, smo bili presrečni, sedaj pa gorje nam,« mi je ternal stric Matic, ko je prišel k »Urbanu« na kosilo. Natakariji so ga gledali malo začudeno, vse dokler iz najinega pogovora niso razvozlati, za kaj gre. Najprej so mislili, da sta se z ženo skregala, ker ni doma ne kosila ne večerje, toda ko jim je povedal svojo zgodbo, so ga vsi pomilovali.

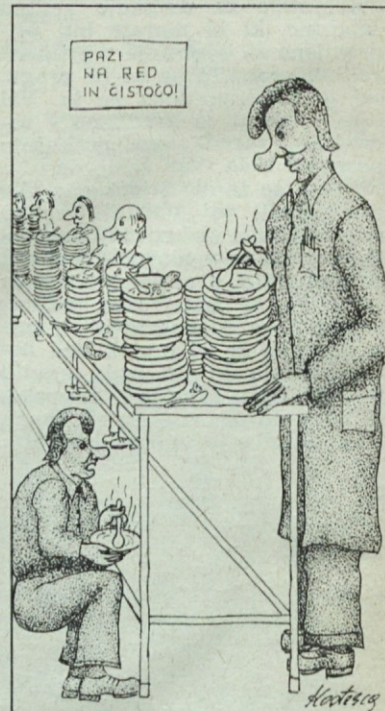
»Ja, veste, moram reči, da se imam ženi zahvaliti za modernizacijo našega stanovanja. Najprej smo imeli klasično kuhinjo. Kuhali smo na drva. Morda je bilo takrat res malo več dela in pospravljanja. Kosilo pa je bilo vsak dan na mizi. Sedaj gre pa takole: vse pripraviš in začneš kuhati, nakar zmanjka elektrike in kosilo lahko vržeš v pomije ali pa ga odneseš k dobremu sosedu, ki ti dovoli kuhati na svojem klasičnem štedilniku, ali pa tudi ne.

Moja žena je bila njega dni tako modernega duha, da je zavrgla vse, kar je bilo starega, tako smo vrgli ven tudi kamin v sobi in štedilnik v kuhinji. Takrat pač ni nihče pomislil na to, da bo pri toliki elektrifikaciji prišlo do stiske z električnim tokom. No, pa smo jo vsi tisti, ki smo bili le preveč napredni dobili po glavi. Doma ne moremo vzdržati, saj je stanovanje ledeno, kosila bi pa morali kuhati kar za ves teden. Pri vsem tem lahko rečem, da k sreči pri »Urbanu« niso bili tako sodobni, kakor pri nas in zato lahko vsaj grejejo in kuhajo po starem.

J.O.

OB REDUKCIJI TOKA

Glas iz teme: »Ohh, Stanko, tako me nisi še nikoli poljubil.«
On: »Jaz vedno tako poljubljam, samo Stanko nisem...«

PRI TOPLI MALICI: Tvoja višina v tem primeru kar prav pride.

Casopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik Vladimir Kovač — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Telefon uredništva 56-021 (h. c.) int. 246 — Poštna plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru — 1973

SESTAVNA A. ŽORŽ	STARO- CERKVA POLJANSKI	MADŽ- ARSKA	OTOK VPOLJ- NEŽIJI	VRSTA KUNE	EVENT- UALNO	KALO- RIJA	IZRA- EL	POSEBEN DELOVNI PROSTOR	SKLEP- NO BE- SEDILO	ELEKTR. OBDEL. PODAT.	PREB- AVNI ORGANI	KOŠČ. SADJE	VOZILO ZA HEST. PROHET	ITALIJA	NAŠ DOM
PRAH IZ TO- BAČNIH LISTOV															N
SKAND. DRO- BIZ															D
KEN- GURU															
KISIK															
IGRAL. TURNER															
BOLG. HUNOR. (PELIN)															
IZLET. TOČKA PRI LJ.															
IZDEL- OVALEC OČAL															
SLOV. SLIKAR IN GR.															
ETIOP- SKI PL. NASLOV															
RUSKI BOTANIK															
AMER. FOTOKEM 1854-1932															
LITER															
JEMANJE NA POSODO															
OKLEP- NIK															
SI- LI- CIJ															
ŽOL- CA															
OBRT- NIK															
OZDR- AVITEV															

PREGOVORI RAZNIH NARODOV

Človek je toliko velik, kot so
velika njegova dela.

Ruski

Z dušo občuti, z razumom pre-
veri in šele nato veruj.

Ruski

Pametno je vprašati tudi po ti-
stem, kar znamo.

Japonski

Kdor malo zna, večkrat ponav-
lja iste napake.

Angleški

Hudo je, če ne znaš in se učiti
ne pustiš.

Arabski

Vsak lahko meri, a vsak ne
more zadeti.

Aserbejdžanski

Ljudje se ne merijo z metrom,
ampak po pameti.

Srbski

Kdor ničesar ne zna, ničesar
ne dvomi.

Angleški

Ženske so ustvarjene zato, da
bi jih ljubili, ne pa razumeli.

Oskar Wilde

Za moškega najboljši moški ni
isti kot za žensko.

Orteg y Gasset

Modrecu ni težko svetovati.

Srbski